

Олександр М. Чемодуров*

НАЦІОНАЛЬНЕ БАГАТСТВО У СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ: ПРОБЛЕМА ТРАНСФОРМАЦІЇ АКТИВІВ В ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

У статті узагальнено еволюцію теоретичних підходів до національного багатства та критично проаналізовано сучасні інтегральні моделі його оцінки. Показано, що ця економічна категорія є корисною для аналізу стійкості розвитку й втрат економічних активів, однак їх операційна універсальність значно поступається ВВП. Обґрунтовано, що ключове обмеження сучасних моделей полягає у відсутності формалізованого механізму трансформації запасу активів у потоки виробництва, унаслідок чого національне багатство виступає переважно дескриптивною характеристикою економічного потенціалу. Запропоновано спрямувати подальший розвиток теорії на інтеграцію структури активів із механізмами їх економічної реалізації.

Ключові слова: національне багатство, інклюзивне багатство, трансформація активів у зростання, стале зростання.

Форм. 3. Рис. 2. Літ. 16.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-297-231-240

** ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3583-5196>*

Oleksandr Chemodurov

NATIONAL WEALTH IN MODERN ECONOMIC THEORY: THE PROBLEM OF ASSET TRANSFORMATION INTO ECONOMIC GROWTH

The article summarizes the evolution of theoretical approaches to national wealth and critically analyzes contemporary integrated models of its assessment. It is shown that wealth indicators are useful for analyzing the sustainability of development and losses of economic assets; however, their operational universality is significantly lower than that of GDP. The study demonstrates that the key limitation of modern wealth models lies in the absence of a formalized mechanism that transforms the stock of assets into production flows. As a result, national wealth primarily functions as a descriptive indicator of economic potential rather than as a variable of macroeconomic dynamics. The paper proposes that further development of the theory should focus on integrating the structure of assets with the mechanisms of their economic realization.

Keywords: national wealth, inclusive wealth, asset transformation into growth, sustainable growth.

Peer-reviewed, approved and placed: 11.03.2026

Постановка проблеми. Поняття національного багатства є базовою категорією політичної економії та макроекономічного аналізу, оскільки відображає накопичений запас активів, що визначає довгострокову здатність економіки формувати добробут і відтворювати потенціал розвитку. На відміну від потокових показників, зокрема валового внутрішнього продукту (ВВП), національне багатство характеризує міжчасовий економічний потенціал країни та можливості підтримання стійкого споживання у перспективі.

В умовах структурних трансформацій світової економіки та зростання ролі нематеріальних чинників розвитку актуалізується необхідність перегляду

* National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine.

традиційних підходів до вимірювання економічного потенціалу. Особливої ваги ця проблема набуває для України в умовах повномасштабної війни та формування порядку денного післявоєнного відновлення, коли втрати людського, виробничого й природного капіталу потребують оцінки не лише поточних економічних результатів, а й структури національних активів як основи довгострокового розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика національного багатства у сучасній економічній науці розглядається в контексті переходу від потокових показників розвитку до оцінювання запасів активів, що визначають довгострокову здатність економіки підтримувати добробут. Однією з найбільш системних міжнародних спроб інституціоналізації такого підходу стала програма Світового банку Облік багатства (Wealth Accounting).

У доповіді Світового Банку «Де зосереджене багатство націй?» («Where Is the Wealth of Nations?», [1]) національне багатство було визначено як суму створеного, природного та нематеріального капіталу. Подальший розвиток цієї концепції у виданнях «Зміни у багатстві націй» («The Changing Wealth of Nations», [2;3;4]) привів до формалізації людського капіталу як самостійного вимірюваного активу, інтеграції проблематики сталості та виснаження природних ресурсів, а також підкреслення ролі інституційної спроможності у забезпеченні довгострокового зростання багатства.

Вагомий теоретичний внесок у розвиток категорії національного багатства зроблено в межах концепції інклюзивного багатства, представленій у звіті Інклюзивне багатство («Inclusive Wealth Report», [5]) програми ООН з довкілля, де багатство розглядається як зважена сума різних видів капіталу з урахуванням їхнього внеску у міжчасовий добробут. Додаткове методологічне підґрунтя аналізу природного капіталу та міжпоколінної сталості сформовано у працях Р. Dasgupta [6], а також у дослідженнях К. Arrow та ін. [7], присвячених вимірюванню сталості через динаміку інклюзивного багатства.

В українській економічній науці проблеми довгострокового економічного потенціалу досліджувалися у кількох напрямках. Л. В. Шинкарук аналізує взаємозв'язок структурних трансформацій та економічного зростання України, наголошуючи на ролі галузевих зрушень і накопичення виробничого потенціалу [8]. Е. М. Лібанова [9] розглядає людський розвиток як ключовий чинник модернізації національної економіки, акцентуючи увагу на демографічних процесах та якості людського капіталу. С. С. Шумська [10] здійснює методологічний аналіз підходів до оцінювання національного багатства в Україні та проблем його статистичного обліку.

Окремі аспекти вимірювання національного багатства та його структури розкрито у працях О. Ляховець [11], де обґрунтовано необхідність удосконалення системи оцінювання активів на основі національних рахунків, а також у дослідженнях А. Фукса [12], присвячених методологічним аспектам трактування національного багатства у сучасній політичній економії. Н. Лутчин та Д. Саган [13] аналізують емпіричні оцінки національного багатства та чинники його зростання, зокрема у контексті співвідношення між багатством і ВВП.

Попри значний масив досліджень, присвячених структурі та оцінюванню національного багатства, цей категорія не набула такої операційної

універсальності, як ВВП. Показники багатства залишаються переважно аналітичним інструментом довгострокової оцінки, що зумовлено їх методологічною складністю, залежністю від модельних припущень та обмеженим зв'язком із механізмами поточної макроекономічної динаміки. Саме ця розбіжність між концептуальною значущістю категорії та її обмеженою практичною вживаністю зумовлює необхідність критичного аналізу меж застосування показників національного багатства.

Мета дослідження. Метою статті є узагальнення та критичний аналіз національного багатства як економічної категорії, а також виявлення концептуальних меж застосування показників національного багатства для пояснення та прогнозування макроекономічної динаміки.

Основні результати дослідження. Системне теоретичне осмислення національного багатства бере початок у класичній політичній економії. А. Сміт [14] пов'язував багатство нації з продуктивною працею та нагромадженням капіталу, розглядаючи ринок як механізм координації економічної діяльності. Дж. С. Мілль [15] розширив це трактування, підкресливши значення освіти, людських здібностей і інституційного середовища для довгострокового зростання. А. Маршалл [16] заклав підґрунтя переходу до ширшого розуміння капіталу, включивши до економічного аналізу освіту, підприємницькі здібності, знання та інші нематеріальні чинники.

У межах класичної традиції відбулося поступове розширення структури багатства – від матеріальних ресурсів до людського та інституційного потенціалу, що створило передумови для подальшої формалізації цієї категорії.

Неокласична теорія зростання (Р. Солоу, Т. Свон, Дж. Хікс) перенесла аналіз національного багатства у площину формалізованих моделей, у яких воно інтерпретується через сукупність факторів виробництва – фізичного капіталу, праці та технологічного прогресу. Було показано, що нагромадження фізичного капіталу має обмежений ефект у довгостроковому періоді, тоді як вирішальну роль відіграє підвищення продуктивності.

Подальший розвиток цієї парадигми пов'язаний із теорією людського капіталу (Т. Шульц, Г. Беккер, Дж. Мінцер), у межах якої освіта, знання та здоров'я були інтерпретовані як інвестиційні активи з економічною віддачею. Ендогенна теорія зростання (П. Ромер) інтегрувала інновації та знання як внутрішні чинники економічної динаміки.

Таким чином, у неокласичній парадигмі відбувся перехід від матеріального трактування багатства до його розуміння як результату взаємодії фізичного, людського та технологічного капіталу, що безпосередньо підготувало методологічну основу для сучасних моделей національного багатства.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття відбувся методологічний зсув від домінування потокових показників до активно-орієнтованого підходу до розвитку. Критика ВВП як універсального індикатора зростання була пов'язана з ігноруванням виснаження ресурсів, деградації екосистем та демографічних трансформацій. У відповідь міжнародні організації запропонували розглядати національне багатство як сукупність

взаємопов'язаних форм капіталу, здатних забезпечувати добробут у міжчасовій перспективі. У цій логіці економіка трактується не як потік виробництва, а як портфель активів, що визначає довгострокову спроможність до розвитку.

Сучасні моделі національного багатства базуються на виділенні кількох ключових компонентів: створеного (виробничого), природного та людського капіталу. У більш розширених підходах враховуються також інституційні, соціальні, інтелектуальні та цифрові активи.

Природний капітал розглядається як актив, що може деградувати, впливаючи на майбутній добробут незалежно від поточного зростання. Людський капітал у розвинених економіках становить переважну частку багатства та визначає адаптивність до технологічних змін. Інституційна якість трактується як фактор ефективності використання всіх інших активів.

Таким чином, сучасні підходи формують багатовимірну структуру багатства, у межах якої довгострокова стійкість залежить не лише від обсягів активів, а й від їхньої взаємодії та здатності генерувати майбутні потоки добробуту.

Найбільш системною реалізацією багатокомпонентного підходу стала програма Облік багатства (Wealth Accounting) Світового банку [1]. У межах цієї методології національне багатство визначається як приведена вартість майбутніх потоків споживання, які здатна забезпечити економіка.

У доповідях Світового банку [1-4] запропоновано структурування багатства на створений, природний і людський капітал із подальшим розширенням оцінювання нематеріальних активів. Особливого значення набула оцінка людського капіталу за методом дисконтованих очікуваних доходів громадян, а також аналіз багатства на душу населення як індикатора міжпоколінної стійкості.

Разом з тим Wealth Accounting зберігає низку методологічних обмежень: залежність від припущень щодо ставки дисконту, умовність оцінки інституційних та соціальних чинників і складність інтеграції результатів у практику макроекономічного прогнозування.

Модель Wealth Accounting Світового банку є найбільш формалізованою грошовою моделлю інтегральної оцінки національного багатства. Вона визначає багатство як приведену вартість майбутніх потоків споживання:

$$W = \sum_{t=0}^{\infty} \frac{C_t}{(1+r)^t}$$

де: W – загальне національне багатство; C_t – стале споживання у періоді t ; r – соціальна ставка дисконту (компенсація за перенесення споживання на майбутнє).

Для емпіричних оцінок багатство подається як сума компонентів:

$$W = K_P + K_N + K_H + NFA$$

де: K_P – produced capital (створений / виробничий капітал); K_N – natural capital (природний капітал); K_H – human capital (людський капітал); NFA – net foreign assets (чисті іноземні активи).

Створений капітал оцінюється методом безперервної інвентаризації (безперервне врахування інвестицій в основний капітал та вирахування амортизації), природний – як дисконтована ресурсна рента, людський – за методом очікуваних доходів громадян протягом життєвого циклу. Останній компонент є ключовою інновацією моделі та визначає переважну частку багатства в розвинених країнах.

На рисунку 1 наведено співвідношення національного багатства на душу населення, розрахованого за паритетом купівельної спроможності (PPP) та за ринковими курсами (MER) відповідно до методології Wealth Accounting. Для перехідних і ресурсорієнтованих економік, зокрема України, оцінки за PPP систематично перевищують MER-оцінки, що пояснюється відмінностями у рівнях внутрішніх цін, а не вищою продуктивністю активів. У розвинених країнах, де внутрішні та світові ціни більш конверговані, ці оцінки є близькими. Отже, розрив між PPP- та MER-показниками відображає різницю між внутрішнім потенціалом активів і їх міжнародною капіталізацією.

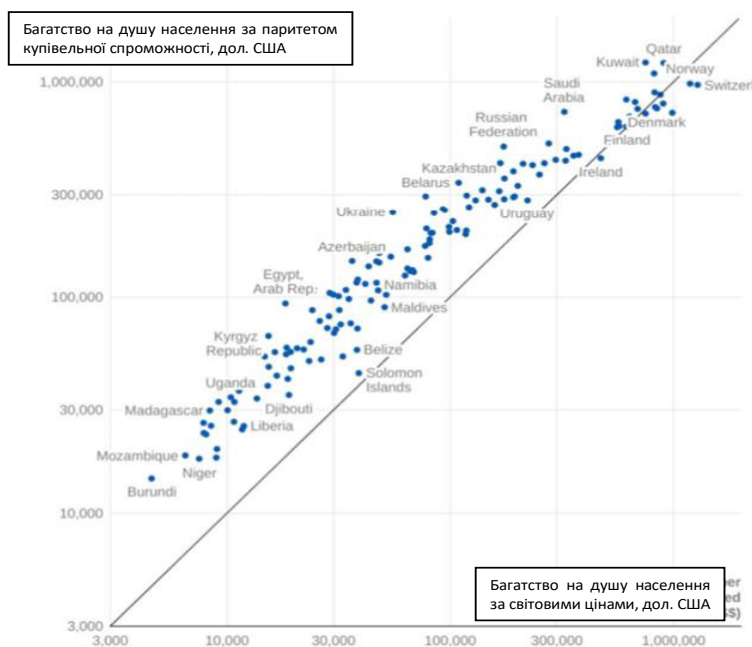

Рис. 1. Багатство на душу населення деяких країн за світовими цінами та за паритетом купівельної спроможності на 2018 р., дол. США, логарифмічна шкала, [4]

Модель інклюзивного багатства (Inclusive Wealth), розроблена в межах Програми ООН з довкілля (United Nations Environment Programme, UNEP, [5]), орієнтована на оцінку інклюзивного багатства з позицій міжпоколінної справедливості. У загальному вигляді інклюзивне багатство визначається як зважена сума запасів капіталу з використанням тінювих цін:

$$IW = \sum_i p_i^* C_i$$

де: IW – інклюзивний капітал; p_i^* – тіньова (соціальна) ціна i -го капіталу; C_i – відповідний запас капіталу.

У моделі Inclusive Wealth запас кожного виду капіталу C_i зважується на тіньову соціальну ціну p_i^* , яка відображає граничний внесок відповідного активу у міжчасовий добробут суспільства. На відміну від ринкових цін, тіньові ціни не спостерігаються безпосередньо, а оцінюються на основі соціальної функції добробуту та відображають екологічні, міжпоколінні й інституційні пріоритети розвитку.

Наприклад, для природного капіталу у вигляді сільськогосподарських земель тіньова соціальна ціна може істотно відрізнитися від ринкової. Якщо ринкова вартість відображає очікуваний дохід від поточного використання за наявних інституційних умов, то тіньова ціна враховує міжчасові ефекти – здатність ґрунтів акумулювати вуглець, підтримувати водний баланс, зберігати біорізноманіття та забезпечувати продовольчу безпеку. За умов деградації земель тіньова соціальна ціна зростає, сигналізуючи про суспільні втрати, що не відображаються у ринкових оцінках.

Аналіз взаємозв'язку між динамікою зростання інклюзивного багатства та природного капіталу на душу населення для країн Європи та Центральної Азії показує різні траєкторії розвитку: від збалансованого зростання до ресурсної конверсії, що формує довгострокові екологічні ризики (рис. 2).

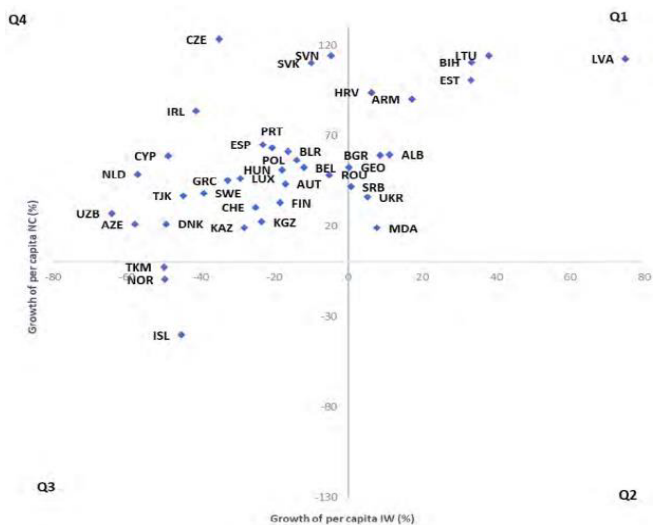

Рис. 2. Зростання природного капіталу та інклюзивного багатства на душу населення для країн Європи та Центральної Азії у 1990-2019 рр., [5]

Позиція України на графіку характеризується зростанням інклюзивного багатства на душу населення за умов незначного, але позитивного зростання природного капіталу, що, виходячи з постулатів моделі, вказує на проміжну траєкторію розвитку, близьку до зони стійкого зростання.

Індекс інклюзивного багатства є аналітично цінним для оцінки сталості, однак його залежність від тіньових цін і нормативних припущень обмежує порівнюваність результатів.

Межі застосування показників національного багатства. У сучасній економічній теорії національне багатство трактується як інтегральний запас активів, здатних забезпечувати добробут у міжчасовій перспективі. На відміну від ВВП, що фіксує реалізований потік виробництва, wealth-показники оцінюють довгостроковий потенціал економіки. Саме ця відмінність визначає як їх аналітичну цінність, так і межі застосування.

Показники національного багатства є коректним інструментом для аналізу стійкості розвитку, міжпоколінної справедливості та структурних змін у складі капіталу. Вони дозволяють виявляти ситуації, коли економічне зростання супроводжується виснаженням природного чи людського потенціалу, тобто коли потоки виробництва формуються за рахунок скорочення міжчасових можливостей.

Водночас ключове обмеження сучасних моделей полягає у відсутності теоретично формалізованого механізму трансформації запасу активів у потоки виробництва. У наявних підходах національне багатство виступає дескриптивною характеристикою потенціалу, але не інтегрується у поведінкові чи динамічні рівняння макроекономіки.

Показовим є порівняння показника національного багатства та балансу активів підприємства. Останній є основою фінансового аналізу і прийняття управлінських рішень, оскільки пов'язаний із прибутком підприємства через формалізовані механізми: виробничу функцію, оборотність капіталу, структуру витрат тощо. Саме наявність такого трансформаційного зв'язку робить баланс операційним інструментом. Аналогічний зв'язок між національним багатством і ВВП концептуально не визначений.

Агрегування виробничого, природного, людського та фінансового капіталу не гарантує їх автоматичної реалізації. Економічне зростання є результатом комплементарної взаємодії факторів: людського капіталу, інфраструктури, природних ресурсів, інституцій, технології, фінансової системи тощо. Тому між величиною запасу активів і фактичним обсягом виробництва не існує прямої функціональної залежності – країни з подібним рівнем багатства можуть демонструвати принципово різну макроекономічну динаміку.

Крім того, національне багатство є латентною, модельно сконструйованою величиною. Його склад і вартісна оцінка залежать від теоретичних припущень, ставки дисконту та методів капіталізації. Відтак національне багатство не є безпосередньо спостережуваним «обсягом багатства країни», а аналітичним інструментом, що відображає поточний стан економічної теорії та доступність методів вимірювання.

Подолання зазначених обмежень потребує переходу від балансового опису до процесної моделі. На нашу думку, подальший розвиток моделей

національного багатства доцільно здійснювати у двох взаємопов'язаних напрямках.

По-перше, до аналізу національного багатства доцільно інтегрувати механізми структурної реалізації активів – інституційні, технологічні, безпекові та організаційні умови, що визначають частку наявного запасу ресурсів, здатну бути залученою до виробничого процесу. Йдеться не про номінальний обсяг активів, а про їх фактичну виробничу спроможність у межах існуючої економічної системи. У цій логіці ВВП можна інтерпретувати як функцію не лише запасу активів, а й коефіцієнта їх структурної реалізації, що відображає ступінь залучення капіталу, природних ресурсів і людського потенціалу до створення економічного випуску.

По-друге, перспективним є формування підходу до оцінки національного багатства з урахуванням невизначеності щодо ефективного використання активів. У цьому випадку оцінка багатства коригується на імовірність реалізації економічного потенціалу активів, що залежить від політичних, безпекових, інституційних або технологічних ризиків. Такий підхід дозволяє розмежувати номінальний запас активів і їх очікувану економічну вартість, враховуючи можливість часткової або повної втрати здатності активів генерувати випуск.

Узагальнюючи, національне багатство доцільно розглядати як необхідну, але недостатню умову економічного розвитку. ВВП відображає фактичну трансформацію активів у виробництво, тоді як багатство – їх структурний потенціал. Інтеграція цих підходів потребує побудови теоретичної моделі, що поєднує запас активів із механізмами їх економічної реалізації.

Висновки. У статті здійснено узагальнення еволюції теоретичних підходів до трактування національного багатства – від класичних концепцій, орієнтованих на матеріальні джерела економічного розвитку, до сучасних інтегральних моделей, що розглядають багатство як багатокомпонентний запас активів, здатних забезпечувати міжчасовий добробут. Показано, що історичний розвиток цієї категорії супроводжувався не лише розширенням структури капіталу (виробничого, природного, людського та інституційного), а й зміною самого об'єкта економічної оцінки – від потоків виробництва до потенціалу підтримання добробуту в довгостроковій перспективі.

Проаналізовано сучасні інтегральні моделі оцінки національного багатства, які формують методологічну основу для аналізу стійкості розвитку та міжпоколінної динаміки активів. Встановлено, що такі моделі виконують важливу аналітичну функцію, дозволяючи виявляти ситуації, коли економічне зростання супроводжується виснаженням природного або людського капіталу, що не відображається у потокових макроекономічних показниках.

Разом з тим обґрунтовано, що національне багатство у сучасних моделях має характер латентної, модельно сконструйованої величини, оцінка якої залежить від припущень щодо структури активів, методів їх капіталізації та ставки дисконту. Це зумовлює фундаментальні методологічні обмеження цього показника та можливості його використання у макроекономічних моделях, зокрема, для прогнозування динаміки ВВП та прийняття управлінських рішень.

У роботі показано, що ключова проблема сучасних моделей полягає у відсутності формалізованого механізму трансформації запасу активів у фактичні потоки виробництва. Зроблено висновок, що подальший розвиток теорії національного багатства доцільно спрямовувати на інтеграцію аналізу структури активів із механізмами їх економічної реалізації, зокрема через врахування інституційних, технологічних та ризикових факторів, які визначають здатність економіки трансформувати накопичений потенціал у реальний економічний результат.

1. World Bank. (2006). Where Is the Wealth of Nations? Measuring Capital for the 21st Century. The World Bank. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/287171468323724180/where-is-the-wealth-of-nations-measuring-capital-for-the-21st-century>

2. World Bank. (2011). The Changing Wealth of Nations: Measuring Sustainable Development in the New Millennium. The World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/2252>

3. World Bank. (2018). The Changing Wealth of Nations 2018: Building a Sustainable Future. The World Bank. <https://pinguet.free.fr/changingwealth2018.pdf>

4. World Bank. (2021). The Changing Wealth of Nations 2021: Managing Assets for the Future. The World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/e1399ed3-ebe2-51fb-b2bc-b18a7f1aaad>

5. United Nations Environment Programme (UNEP). (2023). Inclusive Wealth Report 2023: Measuring Sustainability and Equity. Nairobi: UNEP. <https://wedocs.unep.org/items/0ad41edf-57d1-4fba-abd6-d6bf552ec2fb/full>

6. Dasgupta, P. (2021). The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. London: HM Treasury. <https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>

7. Arrow, K. J., Dasgupta, P., Goulder, L. H., Mumford, K. J., & Oleson, K. (2012). "Sustainability and the measurement of wealth." *Environment and Development Economics*, 17(3), 317–353. <https://doi.org/10.1017/S1355770X12000137>

8. Шинкарук Л. В., Взаємозв'язок структурних трансформацій та економічного зростання України / *International scientific journal*, № 9, 2015. <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/14498478133221.pdf>

9. Лібанова Е. М., Людський розвиток в Україні: соціальні та демографічні чинники модернізації національної економіки / Е. М. Лібанова та ін. К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2012. https://idss.org.ua/monografii/Lud_Rozv_2012.pdf

10. Шумська С. С. Національне багатство: методологічні підходи та оцінки по Україні. (PDF) NA; опубліковано 2010 р. Текст доступний онлайн: https://finukr.org.ua/docs/FU_12_04_027_uk.pdf

11. Ляховець О. О. Оцінка національного багатства України // *Наукові праці. Економіка*. 2010. том 126. №113. <http://economy.chdu.edu.ua/issue/view/4592>

12. Фукс А. Е. Методологічні аспекти дослідження національного багатства в сучасній політичній економії / А. Е. Фукс // *Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана"* ; відп. ред. О. О. Беляєв. Київ : КНЕУ, 2011. Спец. вип.: Методологічні проблеми сучасної політичної економії. С. 373–380. <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/1443>

13. Лутчин Н., Саган Д. (2020). Оцінка національного багатства України та аналіз чинників його зростання. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 1. 38-48. DOI: 10.29038/2411-4014-2020-01-38-48.

14. Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. London: W. Strahan and T. Cadell. URL: <https://www.econlib.org/library/Smith/smWN.html>

15. Mill, J. S. (1848). *Principles of Political Economy with Some of Their Applications to Social Philosophy*. URL: <https://www.econlib.org/library/Mill/mlP.html>

16. Marshall, A. (1890). *Principles of Economics*. London: Macmillan. URL: <https://www.econlib.org/library/Marshall/marP.html>

1. World Bank. (2006). Where Is the Wealth of Nations? Measuring Capital for the 21st Century. The World Bank. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/287171468323724180/where-is-the-wealth-of-nations-measuring-capital-for-the-21st-century>
2. World Bank. (2011). The Changing Wealth of Nations: Measuring Sustainable Development in the New Millennium. The World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/2252>
3. World Bank. (2018). The Changing Wealth of Nations 2018: Building a Sustainable Future. The World Bank. <https://pinguet.free.fr/changingwealth2018.pdf>
4. World Bank. (2021). The Changing Wealth of Nations 2021: Managing Assets for the Future. The World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/e1399ed3-ebe2-51fb-b2bc-b18a7f1aaaed>
5. United Nations Environment Programme (UNEP). (2023). Inclusive Wealth Report 2023: Measuring Sustainability and Equity. Nairobi: UNEP. <https://wedocs.unep.org/items/0ad41edf-57d1-4fba-abd6-d6bf552ec2fb/full>
6. Dasgupta, P. (2021). The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. London: HM Treasury. <https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>
7. Arrow, K. J., Dasgupta, P., Goulder, L. H., Mumford, K. J., & Oleson, K. (2012). "Sustainability and the measurement of wealth." *Environment and Development Economics*, 17(3), 317–353. <https://doi.org/10.1017/S1355770X12000137>
8. Shynkaruk L. V., Vzaïemozviazok strukturykh transformatsii ta ekonomichnoho zrostantia Ukrainy / International scientific journal, № 9, 2015. <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/14498478133221.pdf>
9. Libanova E. M., Liudskiy rozvytok v Ukraini: sotsialni ta demohrafichni chynnyky modernizatsii natsionalnoi ekonomiky / E. M. Libanova ta in. – K.: In-t demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen NAN Ukrainy, 2012. https://idss.org.ua/monografii/Lud_Rozv_2012.pdf
10. Shumska S. S. Natsionalne bahatstvo: metodolohichni pidkhody ta otsinky po Ukraini. – (PDF) NA; opublikovano 2010 r. Tekst dostupnyi onlain: https://finukr.org.ua/docs/FU_12_04_027_uk.pdf
11. Liakhovets O. O. Otsinka natsionalnoho bahatstva Ukrainy // Naukovi pratsi. Ekonomika. 2010. tom 126. №113. <http://economy.chdu.edu.ua/issue/view/4592>
12. Fuks A. E. Metodolohichni aspekty doslidzhennia natsionalnoho bahatstva v suchasniï politychnii ekonomii / A. E. Fuks // Formuvannia rynkovoï ekonomiky : zb. nauk. pr. / M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, DVNZ "Kyiv. nats. ekon. un-t im. V. Hetmana" ; vidp. red. O. O. Beliaiev. Kyiv : KNEU, 2011. Spets. vyp.: Metodolohichni problemy suchasnoi politychnoi ekonomii. S. 373–380. <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/1443>
13. Lutchny N., Sahan D. (2020). Otsinka natsionalnoho bahatstva Ukrainy ta analiz chynnykyv yoho zrostantia. *Ekonomichni chasopys Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. 1. 38-48. DOI: 10.29038/2411-4014-2020-01-38-48.
14. Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. London: W. Strahan and T. Cadell. URL: <https://www.econlib.org/library/Smith/smWN.html>
15. Mill, J. S. (1848). *Principles of Political Economy with Some of Their Applications to Social Philosophy*. URL: <https://www.econlib.org/library/Mill/mlP.html>
16. Marshall, A. (1890). *Principles of Economics*. London: Macmillan. URL: <https://www.econlib.org/library/Marshall/marP.html>